

הוספה

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' יוסף ליב שי

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני
בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה
ומתוקה בגשמיות וברוחניות.
בכבוד ובברכה.

נ.ב.

בשאלתו מכבר, אף שאין הזמן גרמא להאריך, בכ"ז מפני הכבוד —
אבוא עכ"פ בקיצור ור"פ.

א) מעיר על מ"ש ע"ד ד' השיטות בענין הצמצום, איך אפשר לומר צמצום
כפשוטו.

כמדומה במכתבי הנ"ל ציינתי ג"כ הספרים והמקום בס' מדובר הענין,
ולא עוד אלא שמכריחים הם שהצמצום פירושו דוקא כפשוטו.

הבא בשולי האגרת (אות ו ואילך) נרשם בכת"ק על העתק המזכירות, וכנראה לא נגמרה
כתיבתו.

מוה' יוסף ליב: זוסמן, ירושת"ו. אגרת נוספת אליו (ה' תמוז תשי"ח) — נדפסה בקונטרס
לר"ה תשע"א.

בשאלתו מכבר כו': בהבא להלן — ראה ב' מכתביו לרבינו (כ"ה-כ"ח טבת תשי"ח),
שנדפסו ב"מבחי צדיקא" (ירושלים, תשס"ז) ע' קה ואילך.

א) מעיר על מ"ש .. בענין הצמצום: במכתבו הא' (שם ע' קה ואילך): "בהיות כי הי' לפני
מכתב קדשו מיום ד' י"ט שבט צ"ט*, וראיתי שכותב שם כ"ק אדמו"ר שליט"א שיש ד' שיטות
בענין הצמצום: א. הצמצום כפשוטו וגם בעצמות; ב. כפשוטו ורק באור; ג. שלא כפשוטו
וגם במאור; ד. שלא כפשוטו ורק באור — והדברים האלו נפלאו ממני כו'".

(* נדפס באג"ק ח"א אגרת יא.

(ב) שואל איך אפשר לאמר שבעל המחבר ספר נפש החיים, פליג באיזה ענין שיהי' על רבו, לאחר שכותב עליו כל אותם התוארים שבהקדמה ובכ"מ. מובנת הפליאה על הערה זו, שהרי גם בדורות הראשונים, שהראשונים כמלאכים וכו' – מלא בש"ס וראשונים פלוגות כהאמור, אף שבתיאורם מהות רבם הוא מתאים להוראת רז"ל, כבוד רבך כבוד המקום.

(ג) ההוכחה להפלוגתא בזה, הרי כמדומה לי כבר נמצא במכתבי.

(ד) מצטט כמה קושיות שיש לו בנוסח חב"ד, ומפרט איזהו מקומות שמצא כתוב בספרי קבלה וכו' שלא כנוסח חב"ד,

יעיין בשער הכולל לאאזמו"ר הרב רא"ד לאוואוט – מה שמבאר בזה.

(ה) מסיים במכתבו – שע"פ הנ"ל, אף שמתפלל זמן רב בנוסח חב"ד, אבל כמה שינויים עשה בו.

נבהלתי להודעה האמורה, שהרי כנראה ממכתבו – קרוב לודאי שנודע לו הכתוב בשער הא' דפעי"ח בתחלתו, ע"ד שרשי המנהגים שיש חילוקים וכו' שמשם מובן עד כמה מופרכת השיטה **לערב** נוסח בנוסח לאנשים כערכנו. ועיין ג"כ בטור או"ח סי' קיג לשון אחי ה"ר יחיאל ז"ל דורשי רשומות וכו'. ותקותי שעכ"פ מכאן ולהבא לא ינהג באופן כזה. ובפרט ע"פ סיפורי חסידי חב"ד (מהראשונים), אשר כ"ק רבנו הזקן בעל התניא – פוסק בנסתר דתורה – והשו"ע – פוסק בנגלה דתורה – בירר הנוסח שלו מששים סידורים. ואחכה לבשו"ט גם בזה.

(ו) ובשירי דוד עבדך – בברוך שאמר – חוזר אדלעיל (סי' האריז"ל. אדמו"ר האמצעי בסידורו שם).

(ז) לדוד ודור – במודים – חוזר ..

שבעל .. נפש החיים, פליג .. על רבו: ראה אג"ק ח"א שם. וראה גם ח"ג אגרת תקנא (ס"ה). חכ"ז אגרת ירכז.

שהראשונים כמלאכים וכו': ראה שבת קיב, ב. וראה גם לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14. וש"נ.

להוראת רז"ל, כבוד רבך כבוד המקום: ראה אבות פ"ד מ"ב. אדר"נ פכ"ז מ"ד.

סיפורי חסידי חב"ד (מהראשונים) .. מששים סידורים: ראה בית רבי ח"א פכ"ז (פד, א).

(ו) ובשירי דוד עבדך .. (ז) לדוד ודור: במכתבו הב' (שם ע' קיב): "גם ברצוני לדעת, בברכת ברוך שאמר: "ובשירי דוד עבדך", אם חוזר למעלה או למטה; וכן במודים: "אתה הוא לדוד ודור נודה לך וכו'".

אדמו"ר האמצעי בסידורו שם: סידור עם דא"ח מג, א (ד"ה ובשירי דוד עבדך). ושם: "פי' זה המאמר ובשירי דוד עבדך קאי אדלעיל מיני, וסיום דברי המאמר הוא, ומאמר נהללך הוא מאמ' בפ"ע כמ"ש בסידור הכוונות (ולכך גם בסידור הנדפס הרי נקוד ב' נקודות להפסיק בין זה המאמר לנהללך שהוא התחלת ענין אחר)".

(ח) מי כמוך אב הרחמים — אלף ..

(ט) מאן דנפח

(י) אין מלך בלא עם

(ח) מי כמוך אב הרחמים: במכתבו שם: "בענין "מי כמוך אב הרחמים" שאומרים בעשי"ת במוסף ומנחת שבת ובנעילה, וצריך לומר אב בפתח ע"פ הדקדוק כיון שהוא נסמך ובסידור הוא בקמץ". — וראה בזה "הגהות לסדור רבנו הזקן" (קה"ת, תשס"ז) ס"ע ח ואילך, ובהנסמן שם.

(ט) מאן דנפח .. י' אין מלך בלא עם: במכתבו שם: "בספר התניא ... לא ידעתי מקור המאמר "מאן דנפח וכו'" ומקור המאמר "אין מלך בלא עם"". — וראה: למקור המאמר "מאן דנפח" — אג"ק ח"כ אגרת ז'תקנח, ובהנסמן בהערות שם; למקור המאמר "אין מלך בלא עם" — הנסמן בתו"מ סה"מ תשרי ע' רלד הערה 86.